

ARTICULUS V.

DE POTESTATE ECCLESIASTICA PONTIFICI ET EPISCOPIS EX JURE DIVINO PROPRIA.

103. *Nota.* Certum ex antiquissima Traditione, quod dignitas Episcopalis a Christo sit instituta; male proin Protestantes contra Episcopos insurgunt, ac si ambitione et superbia inflati sua sponte *jura collegialia* invaserint, et malesana regendi cupidine se supra cæteros elevarint, varia jura, titulos et dignitatum prærogativas sibi arrogantes. Certum, Episcopis tam ordinis, quam jurisdictionis potestatem divinitus esse concessam ita, ut ex institutione Christi veri sint Hierarchæ, Ecclesiæ Principes ac Judices. Certum, quod potestas ordinis et jurisdictionis Episcopalis non tam indissolubili nexu jungantur, ut una sine altera stare nequeat, cum sint et fuerint in Ecclesia Episcopi *Regionarii*, *Titulares* et mere *Honorarii* sine determinata, aut saltem sine actuali jurisdictione, sint vero etiam Cardinales, Abbates, alique, qui sine caractere quidem Episcopali, potestate tamen quasi Episcopali gaudent; proin certum quoque est, præcipue ex Conciliis Later. IV., Florent. et Trident., potestatem jurisdictionis aliam esse *completam* et proxime expeditam, aliam vero *incompletam*, sive ex parte principii, sive ex parte termini complendam, ut *valide* exire possit in actum secundum. Nec minus certum videtur, conferri vi ordinationis Episcopalis utramque potestatem et ordinis et jurisdictionis, quamvis hæc posterior per *confirmationem Pontificiam* compleri debeat, ut sit proxime expedita; sane vix unus est ex Scriptoribus catholicis, qui id hodie in dubium vocet. Atque ut hæc doctrina fors perperam a nonnullis intellecta reddatur expectior, de potestate Episcoporum legifera eodem ac de jurisdictione sensu hic disseremus: leges quippe sunt actus jurisdictionis.

104. *Dico.* Sicut summus Pontifex universæ Ecclesiæ, ita Episcoporum quisque suæ Diocesi leges ponere potest *jure divino*.

Prob. Sicut potestas, quæ Petro Matth. 16. promissa, et Joan. 21. concessa, juxta perpetuam Traditionem et constantem Ecclesiæ praxin fuit transmissa ad Petri successores, *Romanos Pontifices*: ita potestas Apostolis Matth. 18. promissa, et Joan. 20. tradita transit ad successores Apostolorum, quales esse pronuntiant *Episcopos*, non tantum Cypr. ep. 42., Hier. ep. 54., et Aug. in Ps. 44., sed etiam Eugen. IV. in Concilio Flor., item Concilium Trid. Sess. 33. c. 4 etc., ergo sicut illa Pontificis potestas legifera, ita hæc Episcoporum est *juris divini*. *Prob. C.* Hæc potestas legifera est *necessaria* Episcopis ad regimen suarum Ecclesiarum; ergo nulla est ratio, cur dicantur Episcopi successisse Apostolis quoad ordinis, non item quoad jurisdictionis potestatem: sicut ex adverso alia dona et gratiæ gratis datæ Apostolis quidem, non autem omnibus Apostolorum successoribus a Christo concessæ sunt, eo quod ad prædictum finem deinceps *necessariæ* non essent.

Prob. Ant. Qui *simpliciter* et *absolute* dicitur positus a Spiritu S. regere Ecclesiam Dei, hic intelligitur jure divino constitutus cum omni potestate necessaria ad ordinarium Ecclesiæ regimen: sed Episcopi dicuntur *simpliciter* et *absolute* positi a Spiritu S. regere Ecclesiam Dei, Act. 20., et aliunde

potestas legifera illis est necessaria ad ordinarium suarum regimen Ecclesiarum; ergo. Quæ textus modo citati efficaciam pro asserenda jurisdictione Episcoporum *immediate* a Christo collata infirmare videntur, sunt fere illa, quæ habentur ad Ephes. 4. *Christus dedit pastores et doctores*, utpote ab Apostolis prius nominatis alios et distinctos: ad Rom. 13. *omnis potestas est a Deo*: Prov. 8. *per me Reges regnant, et legum conditores justa decernunt*, etc. quibus verbis simpliciter et absolute dicitur potestas conferri a Deo, quin Deus censeatur *immediatus* ejusdem collator; vide Tract. de Princ. Theol. num. 181.

105. *Obj. I.* Episcopi dicuntur Apostolis successisse, quantum ad potestatem *ordinis* et consecrationem; ergo non quoad *jurisdictionem*: alias Episcopi essent æqualis auctoritatis cum Apostolis, quod admitti non potest.

R. N. C. Ex Christi institutione est, ut Ecclesiæ regantur ab Episcopis, et ordinarium regendi munus æque potestatem jurisdictionis, quam ordinis exigit; nihil ergo est, cur dicatur, Episcopos quoad hanc, non item quoad illam Apostolis successisse, siquidem Christus consecrationi Episcopali utramque potestatem alligaverit. *Seq. D.* Æqualis forent auctoritatis ratione activi principii C. passivi N. Jurisdictio considerari potest ratione principii vel *activi* vel *passivi*, h. e. vel quoad ipsam potestatem, vel quoad determinationem materiæ ac subditorum; si principium passivum consideres, longe diversa est ab Apostolica Episcopalis jurisdictio: Apostolica in universum mundum patebat, Episcopalis in quamdam Ecclesiæ portionem contrahitur: et quidem Apostolis ab ipso Christo assignatus est orbis universus, Episcopis partem Ecclesiæ regendam assignarunt primum Petrus cæterique Apostoli, postea vero summus Pontifex aut ampliorem aut restrictionem, prout rerum adjuncta postulant: denique non omnes ii actus conveniunt Episcopis, qui Apostolis, e. g. fundare novas Ecclesias, etc.

Inst. 1. *Activa* potestas dicit necessarium ordinem ad *passivam*; ergo nequit intelligi Episcoporum jurisdictionem esse *immediate* a Christo ex parte principii *activi*, et ab Apostolis vel a summo Pontifice ex parte principii *passivi*.

R. D. A. Dicit necessarium ordinem ad *passivam* aliquam indeterminate C. determinate N. Exemplo res declaratur: Rex mittere potest quempiam in provinciam instructum facultate judicandi de causis civilibus et capitalibus, nullis determinate subditis assignatis, sed cum mandato Proregi dato, ut in ea provincia huic assignet subditos, in quos possit concessam a Rege jurisdictionem exercere; juris dicendi potestas ex parte principii *activi* tunc erit a Rege, neque ordinem dicet ad subditos, nisi indeterminate acceptos: ex parte autem principii *passivi* potestas illa erit a Prorege, qui determinabit subditos, in quos dicatur jus. Eodem fere modo se res habet cum jurisdictione Episcoporum a Christo collata, et per Pontificiam confirmationem saltem ex parte termini complenda.

Inst. 2. Si jurisdictio Episcoporum immediate a Christo est, non satis intelligitur Episcoporum subordinatio erga summum Pontificem: videtur exinde sequi, quod jurisdictio Episcopalis nequeat restringi a Rom. Pontifice etiam in Conciliis gen.: imo extenderetur in totum orbem cujusvis Episcopi potestas, sicut illa Pontificis.

R. N. A. Nam 1°. Christus *immediate* instituit Episcopos cum subordinatione ad Petri successorem, sicut instituerat Apostolos cum subordinatione ad Petrum; quin et dependentia Episcoporum eo magis elucet, quod pars gregis, in quam exerceant suam jurisdictionem, ipsis a Pontifice assignetur. 2°. Sicut Christus voluit, Episcopis assignari subditos plures vel pauciores, prout expediret regimini Ecclesiae: sic etiam potestatem hanc, quoad materiam, auctoritate summi Pontificis ac totius Ecclesiae voluit pro communi bono vel extendi posse vel restringi; unde Episcopus nihil potest in illis, quæ Rom. Pontifex sibi specialiter reservavit, nihil contra jus commune. 3°. Quia summo Pontifici a Christo *immediate* traditur Ecclesia universa gubernanda, Episcopis vero pars aliqua tantum committitur, eaque indeterminate sumpta, primum ab Apostolis, nunc a Rom. Pontifice determinanda; quam ob rem extra Dioceses sibi definitas, et erga eos, qui ipsis non sunt assignati, jurisdictionem exercere non possunt.

Inst. 3. Si potestas jurisdictionis Episcopalis æque *immediate* est a Christo, ac potestas ordinis; ergo Episcopus etiam gradu dejectus impediri non possêt a valido, sed tantum a licito jurisdictionis usu: sicut effici non potest, quin valide is, quamvis illicite, confirmet ac ordinet; falsum consequens, ergo et antecedens.

R. N. *seq. Disp. est*, quod potestas ordinis præcise sumpta sit quid absolutum, neque aliud exigat, quam characterem, adeoque tota perseveret, quamvis nulli adsint subditi: potestas autem jurisdictionis necessario refertur ad subditos, qui cum subtracti fuerint Episcopo per ejus depositionem aut degradationem, jam uti non potest ea potestate, sive erga eos quos ipsi subtraxit Ecclesia, sive erga alios quos nemo illi subdidit.

106. *Obj. H. Monarchicum* est Ecclesiae regimen; ergo ab uno in cæteros tota jurisdictio derivatur.

R. D. A. Est Monarchicum ita, ut penes unum sit et summa et tota potestas ecclesiastica N. summa, sed non tota, id est, omnis potestas C. Regimen Ecclesiae non est ita *Monarchicum*, ut omnia unius nomine et auctoritate administrantur, a cæteris omnibus tanquam ab ejus delegatis et vicariis, id quod ipse reprobat GREG. M., dum oblatam sibi ab Episcopis nuncupationem UNIVERSALIS EPISCOPI respuens ait: *vobis subtrahitur, quod alteri, plusquam ratio excigit, præbetur*. Sed est ita duntaxat *Monarchicum*, ut, quamvis penes solum Pontificem sit potestas summa, tamen penes Episcopos etiam velut Hierarchas et Principes Ecclesiae sit vera jurisdictio ac legifera potestas divinitus concessa, cum subordinatione ad supremum Ecclesiae caput; atque ita etiam regimen Episcopi pro sua Diocesi, servata proportione debita, *Monarchicum* dici poterit.

Esto itaque, summum Ecclesiae Antistitem in sensu explicato dici *Monarcham* posse, utpote ejus suprema et infallibilis auctoritas nec a plebiscitis, nec ab Episcoporum suffragiis pendet; tamen ab hac invidiosa et modestiae Rom. Pontificum nunquam probata voce philosophica rectius abstinendum: quis enim eorum unquam se *Monarcham* dixit? aut Episcopum Episcoporum, aut Episcopum universalem? quis eorum Episcopos dici voluit meros Papæ vicarios? notus est ille titulus: CLEMENS *Episcopus servus servorum Dei*: notum, quod summi Pontifices Episcopos omnes, etiam Titulares, quamvis

clerum et populum non habeant, *Venerabiles Fratres* compellent, idque ad exemplum Christi, qui cum Dominus Dominantium esset, discipulos suos *fratres* compellavit, et *minister circumcisionis* dici voluit.

Inst. 1. TERTULL. in Scorpiaco c. 11. ait, *Dominum cæli claves Petro, et per eum Ecclesiae reliquisse*. OPTATUS MILEV. de eodem ait: *Cæteris omnibus Apostolis præferri meruit, et claves regni cælorum cæteris communicandas solus accepit*. GREG. NYSS. contra eos qui ægré ferunt reprehensiones, *per Petrum*, inquit, *Episcopis dedit claves bonorum cælestium*; ergo Episcopi a Petro, h. e. a Rom. Pontifice suam jurisdictionem accipiunt.

R. N. C. Nam 1°. claves, de quibus Tertull., non sunt *claves jurisdictionis*, sed facultas ingrediendi regnum cælorum, *quas hic unusquisque interrogatus et confessus feret secum*. 2°. OPTAT MILEV. dicit solum Petrum accepisse claves, quia solus Primatum regiminis et potestatis accepit a Christo; at non dicit claves a Petro cæteris communicandas, atque id si diceret, recte intelligeretur de potestate clavium *completa* et proxime expedita ad actum secundum. GREG. NYSS. id solum intendit, quod in Petro collocata sit potestatis plenitudo, quam potestatem conferat ipse Christus Episcopis cum subordinatione ad Petrum ejusque successores, qui subditos et materiam Episcopis determinent.

Inst. 2. S. CYPR. L. de unit. Eccl. Petri sedem comparat *capiti, radici, soli, fonti*: atqui sic quidquid Episcopis inest jurisdictionis, a Romana Sede proficisci intelligitur, uti virtus membrorum a capite, vigor ramorum a radice etc.; ergo.

R. S. CYPR. non semel pronuntiat, ab ipso Christo fieri Episcopos; epist. 63. ait: *Apostolos, h. e. Episcopos et præpositos Dominus elegit; quod si nos aliquid contra Deum audere possumus, qui Episcopos facit, possunt et hi, Diaconi, contra nos audere, a quibus Diaconi fiunt*: itaque in morali sensu, non physico accipiendæ sunt illæ similitudines. Nempe in eo Sedes Romana convenit cum corporis *capite, cum radice* etc., quod sit unitatis centrum, quocum debeant cætera Ecclesiae communicare, quod quisquis ab ea recedit aut proscinditur, instar deserti rami arescat, quod Episcopalis potestas sit Pontificiæ subordinata, ita quidem, ut si Episcopus contra Episcopum, Synodus contra Synodum præjudicatis opinionibus insistant tenacius; si Scriptura Scripturæ, Traditio Traditioni opponantur, uti factum tempore S. CYPRIANI circa Anabaptismum hæreticorum, ad supremum Ecclesiae Caput, velut ad centrum unitatis Catholicæ recurrentum sit; nec ideo quidquam decedit Episcoporum dignitati tum supra laicos, tum supra presbyteros eminenti, si *os suum aperiat* successor illius, qui potestatem *fratres confirmandi* accepta, *exurgens in medio fratrum* dicat Episcopis, quæ fidei morumve doctrina verbo Dei scripto traditoque congruat, quæ tanquam nova et peregrina darnari ac vitari debeat.

Inst. 3. Summi Pontifices docuerunt, a Romana Sede totam Episcoporum jurisdictionem esse; ergo.

Prob. Ant. 1°. SS. ANACLETUS, ANICETUS et ALEXANDER I. in suis Decretalibus aiunt, in Petro tanquam in fonte *totam*, in cæteris Apostolis nonnisi *derivatam* esse jurisdictionem. 2°. INNOC. I. in epist. ad Concilium Carthag. ait: *A Petro ipse Episcopatus et tota auctoritas nominis hujus emersit*; et in epist. ad Concilium Milev. *Arbitror omnes fratres et Episcopos nostros non-*

nisi ad Petrum, h. e. sui nominis et honoris auctorem deferri debere. 3°. S. LEO Serm. 3. de Assumpt. sua dicit: *Si quid commune cum Petro aliis voluit esse principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quod aliis non negavit*; et in ep. 89. *Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium voluit pertingere, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet.* 4°. GREG. M. relatus Q. 6. c. 2. *Romana Ecclesia, inquit, vices suas ita aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem sint vocatae sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis*; ergo.

R. Ad 1. Suppositivæ sunt Decretales istæ, quare nulla earum auctoritas; neque in hujusmodi Decretalibus, sed in Primatu Petri ejusque successorum divinitus instituto fundatur Episcoporum dependentiâ et subordinatio; jurisdictionem autem a Christo collata Episcopis pariter ex S. Scriptura deducitur.

Ad 2. INNOC. I. in utroque textu Petrum Episcopalis nominis et honoris auctorem vocat, quia primus fuit Petrus, cui Christus contulit Episcopatum, et quia primus omnium Ecclesiæ singularis, scilicet Antiochenæ Episcopus extitit; verum cum id non satis liquido constat, sive ex verbo Dei, sive ex antiquis Ecclesiarum documentis, verisimilior hæc erit ratio, quia Petro tanquam capiti Ecclesiæ cæteri Episcopi omnes eo, quo exposuimus modo, subordinati sunt, maxime ut circa exortas hæreses ac fidei controversias consulant Sedem Apostolicam, atque illuc suorum Conciliorum decreta mittant approbanda, nempe, ut ibidem loquitur INNOCENTIUS I., *antiquæ traditionis exempla servantes, et ecclesiasticæ memores disciplinæ.* Sane si vox, *auctor*, pro institutore aut largitore acciperetur in sensu naturali, aperte nimium probaretur, cum solus Christus sit *auctor* dignitatis et auctoritatis Episcopalis.

Ad 3. S. LEO in primo textu docet Petri potestatem fuisse exemplar, cujus ad similitudinem Christus reliquis Apostolis contulerit jurisdictionem: ibidem enim sic ait: *Transivit quidem etiam in alios Apostolos jus potestatis istius, et ad omnes Ecclesiæ principes decreti hujus constitutio commevit: sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimetur: Petro enim hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiæ rectoribus Petri forma præponitur.* In secundo textu docet S. LEO, Christum dona sua a Petro in omne corpus diffudisse, eadem fere locutione, qua Num. cap. 41. Deus Moysi dixit: *Auferam de spiritu tuo, tradamque eis, 70 Senioribus, ut sustentent tecum onus populi tui*, quod, interprete S. Aug. in hunc librum, nil aliud significat, quam ex eodem spiritu gratiæ illos quoque habituros adiutorium, ex quo habebat Moyses; itaque non negat S. LEO, Apostolos et Apostolorum successores Episcopos suam a Christo jurisdictionem habere. Aliis videtur textus LEONIS nimium probare, eo quod loquatur de diffusionem *donorum Episcoporum*, quæ Christum, non vero Petrum auctorem habent; hoc ergo sensu diffundi a Petro jurisdictionem in Episcopos volunt, quod inter hos et illum ceu caput Ecclesiæ summa esse debeat concentratio, ita ut Episcopus esse nequeat Episcopus cum jurisdictione, nisi communicet cum Papa; hinc ibidem subdit S. LEO: *ut exortem se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere.*

Ad 4. Sensus est, in Rom. Pontifice plenitudinem inesse potestatis, vi cujus potestatem Episcoporum a Christo collatam compleat, materiam et subditos

assignando: non enim secum ipse pugnat S. GREG.; in epist. ad Joannem Jejunat. et alibi, a sententia, quæ diceret Papam esse *universalem Episcopum*, cujus cæteri sint tantum vicarii, abhorret tanquam a blasphemia.

Inst. 4. Nam 1°. In creandis Episcopis summus Pontifex hac utitur formula: *Providemus Ecclesiæ de NN., et eum præficimus in pastorem atque Episcopum ejusdem Ecclesiæ, committentes ei administrationem in temporalibus et spiritualibus.* 2°. Jurisdictionis usum non habent Episcopi, donec Pontificiis Bullis instituantur. 3°. Ipsimet Episcopi profitentur, quidquid in se auctoritatis est, ab Apostolica Sede acceptum, cum scribant se *Dei et Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia Episcopos*; ergo tota eorum potestas est a Pontifice.

R. N. C. Primis Ecclesiæ seculis inusitate erant illæ formulæ; nam primitus Apostoli ex potestate sibi a Christo facta in variis mundi partibus constituebant Episcopos et fundabant Ecclesias, non requisito Petri consensu: deinceps per secula XII. in regionibus extra specialem Pontificis Patriarchatum plebs, clerus, Episcopi comprovinciales cum Metropolita elegerunt Episcopos, confirmavit et ordinavit idem Metropolita cum suis Episcopis comprovincialibus, inscio plerumque Romano Pontifice. Ubi tamen advertendum, Apostolos id fecisse *specialiter* a Christo ad id constitutos, Metropolitas vero et Patriarchas hanc suam auctoritatis prærogativam obtinuisse a Rom. Pontifice, ac proin confirmationem ab iis factam saltem *remote* obvenisse a Sede Apostolica.

R. Ad 1. Summus Pontifex ita loquitur, quia Episcopis assignat illam Ecclesiæ partem, quam isti a Christo sibi collata et per Pontificiam confirmationem completa potestate gubernent.

Ad 2. Bullæ sunt hodie una ex conditionibus requisitis, ut Episcopo electo vel nominato subditi assignentur a Christi Vicario, et sic potestas illorum compleatur ex parte termini, fiatque proxime expedita.

Ad 3. In Oriente non est in usu ea formula, in Occidente initium habuit a Seculo XIII., neque illam usurpant omnes Occidentales, et qui suum erga Sedem Apostolicam obsequium per ejusmodi formulam testantur, (id quod Galliarum Episcopi omnes, omnesque Germaniæ Præsules in suis ad Papam litteris exprimere solent) significant a prima Sede sibi assignatam esse jurisdictionis a Christo acceptæ materiam et subditos, suamque auctoritatem Pontificiæ subordinatam esse, ita ut penes Rom. Pontificem sit potestas et arbitrium, juxta dictamen justitiæ, Episcopos deponendi, ad Ecclesiæ utilitatem transferendi, eorumque jurisdictionem vel ampliandi vel restringendi, depositos a potestate inferiore suis sedibus restituendi, de libris et dogmatibus Episcoporum aliorumque irreformabili judicio judicandi, abusus Ecclesiarum particularium corrigendi, synodos confirmandi aut reprobandi, etc.

107. *Observa.* Igitur *jure divino* summus Pontifex ferre potest leges ecclesiasticas universales totam Ecclesiam obligantes, tum in Conciliis œcumenicis, quæ ab ipso tanquam Capite auctoritatem habent, tum extra Concilia: Episcopi pro sua quisque diocesi: cæteri leges ecclesiasticas condunt *jure tantum humano*, nempe Cardinales in suis Titulis, Prælati gaudentes jurisdictione quasi Episcopali pro suis subditis, nisi obstat Ordinis vel Capituli aut Communitatis Privilegium, prout constat ex Dist. 3. de Consecr.: similiter alii quidam, quibus id in *jure can.* conceditur; videlicet dignitates et com-

munitates illæ divino jure non existunt, et suam, quam habent potestatem, a summo Pontifice concessam esse jura testantur. Porro Metropolita vel Patriarcha nequit ferre leges in totam provinciam, nisi in Episcoporum Synodo ex illo Patriarchatu vel Provincia, ex eadem ratione. Vocantur autem leges ecclesiasticæ universales, vel *Canones* qui eduntur in Conciliis, vel *Decreta* quæ fiunt a Pontifice ad nullius consultationem; *Epistolæ Decretales* scripto transmittuntur ad alicujus consultationem; *Mandata* ad disciplinam et mores, *Dogmata* ad doctrinam fidei pertinent; *Interdicta* sunt, quæ aliquid prohibent, *Sanctiones*, quæ in transgressores pœnas statuunt; sæpe tamen ejusmodi vocabula promiscue adhibentur.

De jure ecclesiastico, sive pro *lege*, sive pro *legum collectione* accepto, vide Tract. de Princ. Theol. num. 230., ubi et de jure novissimo tam absoluto, quam hypothetico, item de Concordatis Germaniæ scitu necessaria delibantur.

ARTICULUS VI.

DE POTESTATE ECCLESIASTICA A CIVILI ET POLITICA OMNINO DISCRETA.

108. *Nota.* Principes seculares, uti speciosa advocatorum, defensorum et vindicium nomina præseferunt, ita ex officio sunt *Dei ministri* et *vindices in iram*, qui ausus nefarios comprimendo, quæ bene statuta sunt in Ecclesia defendant, et veram pacem his quæ sunt turbata restituant, depellendo perversos juris alieni et antiquæ fidei reformatores: et in hoc facilius cum orthodoxis consentiunt heterodoxi. In eo autem dissentiunt, quod *jus in sacra* et potestatem ferendi leges ecclesiasticas tribuant Principibus secularibus, eo quod hi repræsentent Episcopum, vel quod apud summos Imperantes deposita sit supræma jurisdictio, uti in Regna et Imperia, ita in jura, res et personas ecclesiasticas: idque alii fundant in P. R., vel in Instrumento P. W., alii in illo brocardico, *cujus est regio, illius est religio*, alii in Scriptura et factis Imperatorum etc. Contra hos

109. *Dico.* Magistratus seu Principes seculares non habent *jus in sacra*, seu potestatem ferendi leges ecclesiasticas.

Prob. Ecclesiæ regimen a regimine politico prorsus separatum est, et quidem

Quoad *auctorem*. Potestas ecclesiastica suam originem habet a Deo, tanquam auctore *gratiæ* et Ecclesiæ, politica et secularis a Deo ut auctore *naturæ*: hæc prout est in Principe vel Senatu, est juris merè humani, et quoad se spectata naturalis est, non Principi utpote personæ singulari, sed potius communitati propria; cum ergo certum sit ex artic. præced., quod potestas ecclesiastica non resideat penes communitatem, neque hæc potuit illam transferre in Reges ac Principes seculares.

Quoad *finem*. Hic, respectu potestatis politicæ, est felicitas naturalis, respectu ecclesiasticæ vero supernaturalis; hinc ad Hebr. 13. 17. dicitur: *Obedite præpositis vestris: ipsi enim pervigilant, tanquam rationem pro animabus vestris reddituri*: Quamvis autem leges ecclesiasticæ non dirigant immediate internam æternamque salutem, quam cooperante Spiritu S. per sacramenta aliaque media spiritualia consequimur; attamen ad hunc finem

externum Ecclesiæ regimen eæ leges unice intendunt, quem et hodie insiniter promoyent, nequicquam ringentibus acatholicis.

Quoad *objectum et quantitatem*. Potestas politica solum temporalia et naturalia ordinat, Ecclesia habet pro objecto principia fidei et gratiæ supernaturalis, pœnas et censuras spirituales: illa se non extendit ultra limites imperii temporalis, hæc per totum orbem diffusa est, ac una sicut fides; si vero tot sint capita Ecclesiæ, quot sunt Reges ac Principes, Ecclesia non est una, sed multiplex, sicut potestas supræma Principum: non est *infallibilis*, quia assistentiam Spiritus S. nulli Regum ac Principum Christus promisit: ac demum rueret ordo Hierarchicus ad unitatem Ecclesiæ necessarius.

Quoad *subjectum*. Potestas politica, utpote mere naturalis ac temporalis, potest esse in laicis, in fœminis etiam, quin et in Principibus ethnicis: Potestas ecclesiastica saltem ordinaria ex institutione Christi, utpote spiritualis et supernaturalis, competit solis personis ecclesiasticis, nempe Apostolis eorumque legitimis successoribus: nam ex num. 93. et 98. potestas ecclesiastica a Christo promissa et data fuit illis, qui Principes seculares non erant, et illo quidem tempore, quo nullus Princeps laicus fuit in Ecclesia; ipsi vero Apostoli eorumque successores eandem potestatem non Regibus ac Principibus, sed aliis Ecclesiæ Pastoribus et Episcopis communicarunt, juxta illud Pauli ad Tit. 1. 5. *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea, quæ desunt, corrigas, et constituas per civitates Presbyteros, sicut et ego disposui tibi*. Atque hinc nullus unquam Episcopus vere Catholicus eam sibi usurpavit potestatem, quam solus Pontifex et Episcopi ad nostra usque tempora exercuerunt; ergo potestas ecclesiastica Principibus secularibus vi supræmæ suæ potestatis nequaquam competit, non jure *naturæ*, cum sit supernaturalis, et ex natura rei nequidem communitati, minus personæ singulari debeat: non jure *divino positivo*, cum id ostendi non possit, imo contrarium constet ex institutione Christi; non jure *humano* sive canonico, quod in decretis Conciliorum et Pontificum omnino refragatur, sive civili aut gentium, quod authentice latum non extat, neque extare potest, utpote fundatum in jure naturæ.

Conf. I. ex Traditione: 1º. SS. Patrum: S. ATHAN. in ep. ad Solitar. verba Hosii ad Constantium recitat: *Ne præcipe nobis in hoc genere, sed ea potius a nobis disce: tibi enim Deus imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ecclesiæ, concedidit*; et post de suo addit: *Quid opus est hominibus titulo Episcopi? quando a condito ævo auditum est, quando judicium Ecclesiæ auctoritatem suam ab Imperatore accepit?* S. CHRYSOST. homil. 4. et 5. de verb. Is. scribit: *Quantquam admirandus videtur thronus regius, tamen rerum terrenarum administrationem sortitus est, nec præter potestatem hanc quidquam habet auctoritatis*.

S. AMBR. ep. 14. ad Marcellinam ait: *Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est: bonus enim Imperator querit auxilium Ecclesiæ, non refutat*. DAMASC. orat. 1. de Imag. *Neque piorum est Regum, Ecclesiastica statuta convellere... his de rebus decernere atque statuere, non ad Reges pertinet*. Similia habent Cyrill. Alex., Aug., Greg. Naz. etc.

2º. CONCILIORUM, Rom. III. c. 3., Concilii Gen. VII. et VIII., ubi can. 22. decernitur, *ut laici principes vel potentes non intersint ecclesiasticis electionibus, quia in ecclesiasticis rebus nullam habent potestatem*. etc.